

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันรัฐบาลได้ปฏิรูประบบราชการ หรือที่ว่ารัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (e - Government) ข้าราชการต้องเตรียมพร้อมในเรื่องต่างๆ เช่นปรับปรุงทักษะในการใช้ IT หรือเทคโนโลยีสารสนเทศ ได้แก่ การเปิด website การรับส่ง e-mail การรับส่งข้อมูลสารสนเทศ ตลอดจนการประชุมผ่านเครือข่ายดาวเทียมจากนายกรัฐมนตรี การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นกลยุทธ์ในการทำงาน (สำนักงานคณะกรรมการการปฏิรูประบบราชการ ก.พ., 2544: 26) ตลอดจน "การบริหารงาน" ย่อมมีการนำทรัพยากรที่อยู่อย่างจำกัดให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อการปฏิบัติงานไม่ว่าจะเป็นภาครัฐหรือเอกชน เข้ามามีบทบาทในการบริหารและการจัดการเรียนการสอนในระดับโรงเรียน เนื่องจากระบบการศึกษาจำเป็นต้องพัฒนาไปพร้อม ๆ กับการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง ดังนั้นเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT) จึงมีบทบาทอย่างสำคัญต่อการจัดการศึกษาในยุคโลกาภิวัตน์เพื่อทำให้การศึกษาเป็นกระบวนการศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ มีความรู้ ความสามารถ สามารถปรับตัวให้ทันต่อกระแสการเปลี่ยนแปลง ในการใช้ข้อมูลสารสนเทศในการศึกษาเพื่อเป็นการสนองต่อการพัฒนาเทคโนโลยีตามแนวทางพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 หมวด 9 มาตรา 65 ซึ่งให้มีการพัฒนาบุคลากรทั้งด้านผู้ผลิตและผู้ใช้เทคโนโลยี เพื่อให้มีความรู้ ความสามารถ และทักษะในการผลิต รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม มีคุณภาพ และประสิทธิภาพ และมาตรา 66 ซึ่งระบุให้มีผู้เรียนมีสิทธิได้รับการพัฒนาขีดความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในโอกาสแรกที่ทำได้ เพื่อให้มีความรู้และความทักษะเพียงพอที่จะใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545: 37-38)

การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในสถานศึกษา จะช่วยให้การจัดการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิภาพ กระทรวงศึกษาธิการซึ่งเป็นหน่วยงานหนึ่งที่ทำหน้าที่ดูแลการจัด

การศึกษาของชาติได้ตระหนักถึงความสำคัญของเรื่องนี้ จึงได้จัดทำแผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศไว้ 8 ประการคือ (อรุณ จันทวานิช, 2544: 4)

1. เร่งรัดพัฒนาระบบและสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาในการเสริมสร้างคุณภาพ ประสิทธิภาพการเรียนการสอนและการเรียนรู้
2. เร่งรัดพัฒนาระบบและสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อทะนุบำรุงศาสนา ศิลปวัฒนธรรมและการกีฬา
3. เร่งรัดพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบริหารและการจัดการตามภารกิจหลัก
4. เร่งรัด ส่งเสริม สนับสนุนการจัดการระบบเครือข่ายและเครื่องคอมพิวเตอร์ ครอบคลุมหน่วยงานทุกระดับอย่างทั่วถึงและเพียงพอ
5. เร่งรัด ส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรในการใช้และการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศให้สอดคล้องและตอบสนองภารกิจหลัก
6. ให้มีองค์กรหรือส่วนงานหรือบุคคลกำกับดูแลงาน ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในทุกระดับ ให้สอดคล้องและเป็นระบบ
7. จัดให้มีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการบริการประชาชนในด้านการเรียนรู้ ข่าวสารและข้อมูลด้านการศึกษา การศาสนา ศิลปวัฒนธรรมและการกีฬา
8. ส่งเสริมให้การวิจัยและพัฒนางานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาในการพัฒนาองค์ความรู้

ดังนั้นการจัดการศึกษาในสถานศึกษา จึงต้องจัดให้สอดคล้องกับแผนแม่บท ด้านสารสนเทศของกระทรวงศึกษาธิการและจำเป็นต้องเร่งรัดพัฒนาให้มีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพ การบริหารและการดำเนินการตามภารกิจหลักมาใช้ในการบริหารงานและการเรียนการสอนมากขึ้น (กรมสามัญศึกษา, 2545 : 6-7) ดังนั้นจึงมีนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา โดยสถาบันเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาแห่งชาติเร่งรัดดำเนินการจัดองค์ความรู้ที่สอดคล้องกับหมวดที่ 9 ดังนี้

จาก มาตรา 63 และมาตรา 66 ถอดเป็นนโยบายได้ ดังนี้

1. นโยบายการจัดสรรคลื่นความถี่เพื่อการศึกษา
2. นโยบายเครือข่ายสารสนเทศเพื่อการศึกษา
3. นโยบายการศึกษาตลอดชีวิตจาก มาตรา 64, 65, 67
4. นโยบายส่งเสริมการผลิตและการพัฒนาสารสนเทศเพื่อทางการศึกษา
5. นโยบายการพัฒนาบุคลากรทั้งด้านผู้ผลิตและผู้ใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

ครรชิต มัลย์วงศ์ และคณะ (2544: 136) ได้รายงานการสำรวจสภาพและความพร้อมในการใช้งานคอมพิวเตอร์และระบบอินเทอร์เน็ตของโรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วประเทศผลการศึกษาพบว่า อุปสรรคและข้อจำกัดด้านคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตในโรงเรียน จากมุมมองของครูสอนคอมพิวเตอร์ มีประเด็นเดียวกับที่สำรวจจากผู้บริหาร โรงเรียนนั้นคือ โรงเรียนต่าง ๆ โดยเฉพาะในส่วนภูมิภาค ยังมีข้อจำกัดในองค์ประกอบทุกด้านที่จะพัฒนาด้านคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต ทั้งในด้านตัวเครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ (hardware) โปรแกรมที่ใช้งาน (software) บุคลากร (people ware) ที่มีความรู้ มีทักษะด้านคอมพิวเตอร์ ตลอดจนแหล่งความรู้ งบประมาณ การบำรุงรักษา การพัฒนาคอมพิวเตอร์ที่ไม่เพียงพอกับความต้องการ

จากการศึกษาผลการวิจัยที่เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารโรงเรียนและเพื่อทางการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการจะต้องมีความพร้อมในการรองรับเทคโนโลยีสารสนเทศตามนโยบายของรัฐเพื่อให้เป็นไปตามความเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ถือเป็นหลักสำคัญในรูปของกฎหมายที่กำหนดให้มีการดำเนินมาตรการภายในหลักเกณฑ์และเป้าหมายเดียวกัน ในการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ

จากเหตุผลและความจำเป็นดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะทำการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่องานการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ ผลการศึกษาที่ได้จะนำเสนอเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาในการวางแผนและการตัดสินใจ เพื่อการพัฒนาและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารโรงเรียน ซึ่งจะทำให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพิ่มมากขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของบริหารและครูในโรงเรียนในสังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ
2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพปัญหาและความต้องการในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารและครูในโรงเรียนในสังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ

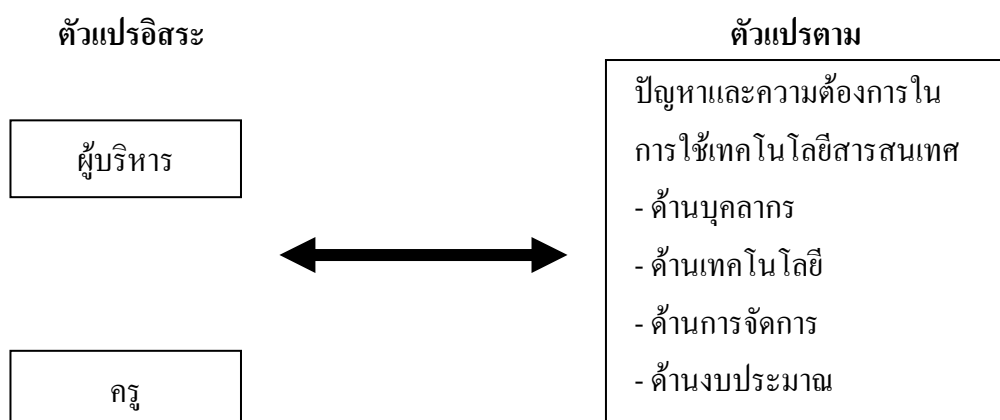
ความสำคัญของการวิจัย

1. ผลการวิจัยสามารถใช้ประกอบการวางแผนและการตัดสินใจพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารและครูในโรงเรียนในสังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ
2. ผลการวิจัยที่ได้ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศของผู้บริหารและครูในโรงเรียนในสังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากร ประชากรของการวิจัยเรื่องนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 และเขต 2
2. ขอบเขตด้านเนื้อหาหรือตัวแปรที่ศึกษา เป็นการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารและครูของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ ซึ่งประกอบด้วยสภาพปัญหาและสภาพความต้องการด้านบุคลากร ด้านเทคโนโลยี ด้านการจัดการและด้านงบประมาณ
3. ขอบเขตด้านเวลาที่ทำกรวิจัย อยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2548

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานของการวิจัย

1. ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับสภาพปัญหาในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารและครูในโรงเรียนในสังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการแตกต่างกัน

2. ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับสภาพความต้องการในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารและครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน สมุทรปราการแตกต่างกัน

นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

1. สารสนเทศ หมายถึง ข้อมูลที่วิเคราะห์ประมวลผลแล้วสามารถนำมาใช้ประกอบการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ได้ทันที เช่น อัตราส่วนครูต่อนักเรียน อัตราส่วนนักเรียนต่อห้องเรียน

2. เทคโนโลยีสารสนเทศ หมายถึง ระบบงานและเครื่องมืออุปกรณ์ต่างๆ ที่ใช้ในกระบวนการสื่อสารหรือปฏิบัติงาน ที่มีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกันกับระบบคอมพิวเตอร์ เช่นระบบคอมพิวเตอร์โดยตรง ระบบสำนักงานอัตโนมัติ เป็นต้น

3. การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ หมายถึง กระบวนการดำเนินงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในการเสาะแสวงหา การวิเคราะห์ การจัดเก็บ การจัดการและการเผยแพร่ข้อมูลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ การบริหารงานและการเรียนการสอนทั้งในปัจจุบันและอนาคต

4. สภาพปัญหาและความต้องการในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ หมายถึง สภาพปัญหาและความต้องการในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารและครูของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ

4.1 ด้านบุคลากร หมายถึง ผู้บริหารและครูที่มีความและทักษะในการใช้หรือจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ

4.2 ด้านเทคโนโลยี หมายถึง วัสดุครุภัณฑ์และอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ

4.3 ด้านการจัดการ หมายถึง การใช้ประโยชน์และการบริหารจัดการวัสดุครุภัณฑ์และอุปกรณ์ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

4.4 ด้านงบประมาณ หมายถึง เงินที่นำไปใช้ในการจัดหา จัดเก็บ ซ่อมบำรุง และดูแลรักษาเครื่องมืออุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศ อันได้แก่ เงินบำรุงการศึกษา เงินกิจกรรม เงินสมาคม เงินการกุศลต่าง ๆ

3. โรงเรียนในสังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เฉพาะโรงเรียนที่สอนในช่วงชั้นที่ 3-4 ในสังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 และเขต 2 ได้แก่

อำเภอเมือง

โรงเรียนสมุทรปราการ

โรงเรียนสตรีสมุทรปราการ

โรงเรียนมัธยมด่านสำโรง

โรงเรียนบางเมืองเขินพองอนุสรณ์

โรงเรียนหาดอมราอักษรลักษณ์วิทยา

โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สวนกุหลาบ วิทยาลัยสมุทรปราการ

อำเภอบางบ่อ

โรงเรียนบางบ่อวิทยาคม

โรงเรียนเป็ริงวิสุทธิาธิบดี

โรงเรียนหลวงพ่อบานคลองด่านอนุสรณ์

โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ เตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ

อำเภอบางพลี

โรงเรียนบางพลีราษฎร์บำรุง

โรงเรียนพุลเจริญวิทยาคม

โรงเรียนราชวินิตบางแก้ว

โรงเรียนบางแก้วประชาสรรค์

อำเภอพระประแดง

โรงเรียนวัดทรงธรรม

โรงเรียนวิสุทธิกษัตริ์

โรงเรียนราชประชาสมาสัย ฝ่ายมัธยม

อำเภอพระสมุทรเจดีย์

โรงเรียนบางหัวเสืออนุญแจ่มนิยมนิล

โรงเรียนสาขาสุทธิราอุปถัมภ์

โรงเรียนป้อมนาคราชสวนทอนนท์

โรงเรียนมัธยมวัดใหญ่สมุทรกิจวิทยาเขต

อำเภอบางเสาธง

โรงเรียนสมุทรพิทยา

4. ผู้บริหาร หมายถึง ผู้อำนวยการ และรองผู้อำนวยการของโรงเรียนในสังกัด
สำนักงานพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการเขต 1 และเขต 2

5. ครู หมายถึง ผู้ที่ประกอบวิชาชีพ ทำหน้าที่หลักทางด้านการเรียนการสอนและ
ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่างๆ ในโรงเรียนในสังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษา
สมุทรปราการ เขต 1 และเขต 2

มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี